

Международно Висше Бизнес Училище
International Business School

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Ванче С. Бойков

на

дисертационен труд на **Симеон Здравков Григоров**

*„Интегрираните подходи за постигане на устойчиво развитие – основа
за усъвършенстване на екологичните инициативи и програми“*

представен за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по професионално направление 3.7. „Администрация и управление“

София
2019г.

I. Актуалност на темата и обща характеристика на дисертацията

Настоящата рецензия на дисертационен труд на Симеон Здравков Григоров на тема: „Интегрираните подходи за постигане на устойчиво развитие – основа за усъвършенстване на екологичните инициативи и програми“ е подготвена на основание Заповед №103/25.04.2019г. на ректора на МВБУ.

Представеният дисертационен труд на тема: „Интегрираните подходи за постигане на устойчиво развитие – основа за усъвършенстване на екологичните инициативи и програми“ е разработен съгласно изискванията на ЗРАСРБ, правилника за неговото приложение и университетските академични стандарти и изисквания.

Дисертационният труд от структурна и съдържателна гледна точка отговаря на тематиката, критериите, изискванията и спецификата на научната специалност 3.7. „Администрация и управление“ и на изискванията за присъждане на образователна и научна степен „доктор“. Основанията за подобно заключение са следните:

- © Дисертационният труд отразява задълбочени научни познания на кандидата в областта на устойчивото развитие и по-конкретно устойчивото развитие като „прагматична потребност за бъдещето развитие на човечеството, императив, който няма алтернативи“;
- © Налице са задълбочени изследвания и познания по отношение на всестранното обследване на екологичните програми и инициативи за устойчивото развитие като специфичен социално-икономически проблем, оказващ съществено влияние върху общественото развитие като цяло;
- © Осъществените научни изследвания убедително потвърждават авторската хипотеза, че анализът на екологичните програми и обхващането им в едно по-цялостно изследване ще подпомогне бъдещите инициативи и ще определи възможностите за по-нататъшно развитие в изследваната проблематика.
- © Научните доводи потвърждават и защитават авторската теза, че екологичните програми и инициативи в България са от изключителна важност за постигането на устойчиво развитие в дългосрочен аспект. Многоаспектността на концепцията за устойчивото развитие предопределя значението на интеграционната среда като съществен фактор за постигане на набелязаните цели, при което институционалната подкрепа следва да изиграе решаваща роля в тази насока.

© Дисертационният труд е в обем от 191 страници, позовавайки се на 171 информационни източници, от които – 14 на български език, 103 на английски език и 54 нормативни и интернет източници. В структурно отношение дисертационният труд е разработен в увод, три глави, заключение и използвана литература. Съдържанието е илюстрирано с 4 фигури и 249 персонални цитата. Не на последно място е фактът че, докторантът подкрепя своите научни изследвания с 4 публикации: „Устойчивото развитие като двигател на иновации”, „Концептуални различия в тълкуването на устойчивото развитие”, „Ролята на институциите и човешкия фактор в устойчивото развитие” и „За нов поглед към устойчивото развитие”.

Темата на предложената за рецензия дисертация е изключително актуална и значима. Докторантът умело разглежда и анализира устойчивите форми на развитие, осигуряващи по-висока степен на функциониране на системата. Устойчивото развитие е обективна необходимост на бъдещето, но още от сега следва да се предприемат ефективни действия за неговото реализиране.

Авторът отчита някои основни моменти на устойчивото развитие:

1. Удовлетворяване на разумните потребности на хората, като се изхожда не само от настоящето, но и от бъдещето, което е предпоставка за безкризисно развитие.
2. Демографското развитие да бъде в синхрон с изменящия се продуктивен потенциал на екосистемата.
3. Цялостното развитие да бъде в предварително зададени граници (икономически, екологични и социални).
4. Земеделието да се развива на равнище, което не изтощава почвите над определеното ниво.
5. Провеждане на оздравителни-възстановителни мероприятия по околната среда при точно определяне на разходите във времето.
6. Търсене на нови решения в енергодобива и в строителството.
7. Усъвършенстване на разпределителната система с основна цел решаване на проблемите с бедността.

Докторантът потвърждава факта, че устойчивото развитие следва да се изгражда въз основа на система от принципи, които да са непосредствено свързани с цялостната система на управлението.

В дисертационния труд са цитирани и използвани много съвременни автори, доказали значимите си научни изследвания в целевите области в които творят и в този смисъл считам, че посочената библиография в количествен и качествен аспект напълно съответства на характера и спецификата на дисертационния труд.

Представеният от дисертанта Симеон Здравков Григоров Автореферат отговаря на академичните стандарти и университетски изисквания за публично представяне на научно изследване.

II. Методика на изследване и връзка с поставените цели и задачи на дисертационния труд

Дисертационният труд демонстрира възможностите на дисертанта да прилага съвременни методи и средства при изследване на проблемни задачи. Те се базират на използването на причинно-следствената връзка „фактор – параметри на развитието“, поради което залага на интегралната методология и подход към темата, като представи елементи от различни научни и практически сфери. Използва се съвкупност от количествени и качествени методи, чийто избор е обусловен от необходимостта за получаване на практически полезна информация, позволяваща достигането на коректни за научното изследване изводи и обобщения. От методическа гледна точка използвайки различните научноизследователски методи (анализ и синтез, наблюдение, индукция и дедукция, експертният метод) успя да докаже тезата, че многоаспектността на концепцията за устойчивото развитие предопределя значението на интеграционната среда като съществен фактор за постигане на набеязаните цели.

III. Научни области и проблеми, разработени в дисертационния труд

Дисертационният труд изцяло покрива научната област, заявена в тематичното заглавие. Това обстоятелство се представя в същностната характеристика на труда.

В първа глава озаглавена с „Еволюция на концепцията за устойчиво развитие“, на дисертационният труд вниманието е насочено върху новите моменти в теоретичните постановки и трактовки на концепциите за устойчиво развитие. Анализите на интеграционната среда за постигане на устойчивото развитие се базират на законодателните инициативи, институциите и човешкия фактор.

Специфичните екологични въпроси са предмет на анализ във втора глава – „Приложение на екологичните програми и инициативи в избрани сфери”. Направена е характеристика на интеграционната среда в контекста на екологичните проблеми, разгледани са някои програми за управление на околната среда, инициативите в областта на хранителната индустрия и в областта на управлението на отпадъците, на неправителствените организации, подкрепящи екологията. Дефинирани са приоритетните компоненти на интеграционната среда в сферата на екологията.

В трета глава „Анализ и усъвършенстване на екологичните програми и инициативи в България” се анализира българската политика за устойчиво развитие и българската екологична политика. Предлагат се възможни решения за подобряване на екологичните програми и инициативи в контекста на интеграционния подход. Специално внимание се отделя на по-известните екологични инициативи, проведени в България. На тази основа се предлага съвкупност от възможности, подобряващи интеграционната среда за устойчиво развитие.

Дисертантът в заключението констатира, че съвременните тенденции при икономическите взаимоотношения намират израз в трайни промени в социума и имат пряко отношение към екологичните практики. Едно от проявленията им е свързано с преосмисляне на начина на живот като социален маркер на обществото и е една от основните сили, стоящи зад устойчивото развитие.

IV. Достоверност на резултатите и анализа и тяхната научно-теоретическа и приложна стойност.

Абсолютна оригиналност в днешно време е малко възможна и дори и най-малкият принос за решаване на някой научно-професионален проблем е огромен принос на всеки изследовател. В глобален план успешно са изпълнени поставените цели и задачи. Като цяло оценката ми за съдържанието на дисертационния труд е положителна. Дисертантът не внася неподходящи факти, използва само съответната информация тясно свързана с темата, избягва ненужното повтаряне, спазва хармонията в съединяването на отделните части, добре очертава системата от факти, понятия и термини.

Резултатите от изследването не будят съмнение относно своята висока научна стойност. Те ефективно защитават предмета на дисертационния труд - постигането на устойчивото развитие и осигуряването му в дългосрочен аспект.

Ще отбележа няколко основни момента в дисертационния труд, които считам, че са в подкрепа на искането от Симеон Здравков Григоров за придобиване на образователна и научна степен „доктор“:

Преди всичко това е добре разработеният въпрос за необходимо устойчиво икономическо и социално развитие не само на отделни региони и държави, но и на цялата планета, като един организъм.

На второ място бих посочил умелия анализ на цялостната съвкупност от проблеми, които трябва да се решат, за да се осигури устойчиво развитие.

На трето място би трябвало да се оцени специалното внимание на по-известните екологични инициативи, като се предлага съвкупност от възможности, подобряващи интеграционната среда за устойчиво развитие.

Като се има предвид посоченото, както и цялостта на изследването, установявам, че кандидатът е успял да постигне поставената в дисертационния труд цел. Дисертантът познава нормативните документи за околната среда. Необходимо е да се подчертае, че в подкрепа на това са и поместените графики и приложения.

V. Научни и приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационния труд са налице достатъчно доказателства за научно-приложни приноси. Приемам и не оспорвам формулираните от дисертанта в разгърнат вид приноси на дисертационния труд. Определена е взаимовръзката между интеграционния подход и екологията и е анализирана еволюцията в концепцията за устойчивото развитие на обществото. Теориите за устойчивото развитие и интеграционната среда са в основата на създаването на ефективни екологични програми и инициативи. Посочени са и анализирани нормативните уредби свързани с околната среда.

Направленията в които трябва да се осигури устойчивост в развитието на цивилизацията са: опазване на околната среда; защита на човешкия геном и на здравето на населението и формиране на механизми (социални, икономически, политически и др.), които да осигурят решаването на проблемите, възникващи в първите две направления.

Според дисертанта ключът на успеха е в разрушаването на остарелите философии и разработване на нови парадигми с интеграционния подход за подобряване на изпълнението на екологичните програми и инициативи, основани на теорията на интеграционната среда. Устойчивото развитие на околната среда не се оценява с

отделни икономически, социални, екологични или институционални измерения, а по-скоро се оценява тяхната система, разгледана като интегрирано цяло.

VI. Критични бележки

Считам, че дисертантът със своя труд допринася за разширяване и задълбочаване на изследователските търсения в областта на устойчивото развитие. По същество нямам особени критични бележки, освен:

Необходимост от по-задълбочено изследване между прокламираното на конференциите на ООН (Стокхолм, Йоханесбург, Рио-де-Жанейро и Рио-де-Жанейро плюс) за устойчивото развитие и реализираното, позицията на страните от Евросъюза за екологията и околната среда; релевантните връзки между екологичните програми и инициативи в България и тези които се провеждат в другите страни.

ООН провъзгласиха Словения за "най-устойчивата" страна след като установиха, че отговаря на 96 от общо 100 показателя за устойчивото развитие на туризма. В този смисъл дисертантът следва да задълбочи своите научни търсения по отношение на мерките които прилага Словения в тази област имайки предвид, че е представител за България на ЦМЦ Груп Словения, компания която се занимава с продукти и системи в областта на водоснабдяването, канализацията и пречистването на водите.

Разбира се, посочените тук бележки в никакъв случай не намаляват научното и научно-приложното значение на дисертационния труд.

VII. Заключение

Разкритата процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор” отговаря на изискванията, предвидени в Глава втора от ЗРАСРБ (от чл. 8 до чл. 12 включително) и Раздел втори на ППЗРАСРБ (от чл. 24 до чл.34 включително).

Безспорните приноси обогатяват съществуващите знания за комуникационните модели в съвременните технически и технологични постижения в икономиката като цяло и отговарят напълно на изискванията на чл.27, ал.1. от ППЗРАСРБ.

Като имам предвид посочените научни и научно-приложни достойнства на дисертационния труд „Интегрираните подходи за постигане на устойчиво развитие – основа за усъвършенстване на екологичните инициативи и програми“, както и направените приноси, убедено предлагам на уважаемото жури да присъди на Симеон Здравков Григоров образователна и научна степен „доктор” по по професионално направление 3.7. „Администрация и управление“.

гр. София, май 2019 г.

Рецензент:
/проф. д-р Ванче Бойков/